

Εισηγήτρια: Γκαραβέλη Τίνα

Ημερομηνία: 22/02/2020

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΦ. 3^ο Το Προσφυγικό Ζήτημα στην Ελλάδα (1821 – 1930)

Ομάδα Α'

A. 1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της στήλης Α και δίπλα σε κάθε αριθμό ένα από τα γράμματα της στήλης Β ώστε να προκύπτει η σωστή αντιστοίχιση. Στη στήλη Β περισεύουν δύο στοιχεία.

(μονάδες 14)

Στήλη Α	Στήλη Β
α. Ανώτατη Διεύθυνση Περιθάλψεως	1. Ιούλιος 1917
β. Υπουργείο Περιθάλψεως	2. 1919-1922
γ. Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως	3. Οκτώβριος 1918
δ. Υπηρεσία Ανοικοδομήσεως Ανατ. Μακεδονίας	4. Νοέμβριος 1919
ε. Πατριαρχική Επιτροπή	5. Νοέμβριος 1922
στ. Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων	6. 1916-1917
ζ. Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής Πληθυσμών	7. 1918
	8. Σεπτέμβριος 1923
	9. 1924

A. 2. Μελετήστε τις παρακάτω προτάσεις και σημειώστε δίπλα τους (Σ), αν θεωρείτε ότι το περιεχόμενό τους είναι σωστό ή (Λ), αν θεωρείτε ότι είναι λανθασμένο.

(μονάδες 12)

α. Οι Σουλιώτες πρόσφυγες έφτασαν στο Μεσολόγγι σε μια περίοδο κατά την οποία η πόλη είχε επιβαρυνθεί υπερβολικά από πρόσφυγες.

β. Οι Κυδωνιείς πρόσφυγες δεν εκπροσωπήθηκαν στη Δ' Εθνοσυνέλευση, ύστερα από ρητή απαγόρευση του ίδιου του Καποδίστρια.

γ. Η κύρια κρίση σχετικά με το ζήτημα των ετεροχθόνων ξέσπασε τον Ιανουάριο του 1843.

δ. Το τελευταίο ρεύμα εσωτερικών προσφύγων το δημιούργησε ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897.

ε. Η συνθήκη ειρήνης της Κωνσταντινούπολης προέβλεπε μεταβολές στη θεσσαλική συνοριακή γραμμή υπέρ των Ελλήνων.

στ. Οι πρώτοι Έλληνες που πέρασαν μαζικά τα σύνορα τον 20^ο αιώνα ήταν κάτοικοι της Ρουμανίας, που απελάθηκαν λόγω του Κουτσοβλαχικού ζητήματος.

B. 1. Σε ποια συμπεράσματα μπορείτε να καταλήξετε μελετώντας τα μέτρα που πήραν οι κυβερνήσεις, κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, στην προσπάθειά τους να επιλύσουν το προσφυγικό ζήτημα;

(μονάδες 12)

B. 2. Να αναφέρετε τις απόψεις που κατατέθηκαν σχετικά με το θέμα της εκλογής των βουλευτών - κατά την περίοδο της μοναρχίας του Όθωνα - και τη ρύθμιση που τελικά επικράτησε.

(μονάδες 12)

Ομάδα Β'

Γ. 1. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το παράθεμα που σας δίνεται, να αναφερθείτε στην αποζημίωση των Ελλήνων ανταλλάξιμων για τις περιουσίες που εγκατέλειψαν και στις διαδικασίες προσδιορισμού αυτής.

(μονάδες 25)

Τα περιουσιακά στοιχεία που εθεωρείτο ότι επιδέχονταν αποζημίωση ήταν: α) τα ακίνητα κάθε είδους, αστικά και αγροτικά, β) τα κινητά αγαθά που δεν πουλήθηκαν επί τόπου ούτε μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα και γ) οι καλλιεργημένοι αγροί μαζί με τα προϊόντα τους,

συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων τα οποία έχασε ο ανταλλάξιμος. Ένας σημαντικός αριθμός προσφύγων βρέθηκαν εκπρόθεσμοι, είτε γιατί ήλθαν στην Ελλάδα μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής (αιχμάλωτοι, πρόσφυγες από τη Ρωσία, Κωνσταντινουπολίτες), είτε γιατί δεν μπορούσαν να υποβάλουν δήλωση λόγω ασθένειας, φυλάκισης ή ανηλικιότητας (περίπτωση ορφανών). Η προκαταβολή θα δινόταν σε εκείνους που δεν είχαν μέχρι τότε αποκατασταθεί, με τη διευκρίνιση ότι η απλή υποτυπώδης στέγαση στους οικισμούς της Ε.Α.Π. ή του ελληνικού κράτους δεν θα εθεωρείτο ως αποκατάσταση.

Προκειμένου να επιταχυνθεί η διαδικασία της αποζημίωσης, χωρίς να επιβαρυνθεί πολύ ο κρατικός προϋπολογισμός, αποφασίστηκε η έκδοση ομολογιών με την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου. [...] Το 20% της προσωρινής αποζημίωσης δόθηκε σε μετρητά και το υπόλοιπο σε ομολογίες. Παρά την πρόσκαιρη ανακούφιση, η προσωρινή αυτή λύση δεν έκλεισε το ζήτημα. Οι προσφυγικές οργανώσεις αξίωναν την πλήρη αποζημίωση, όπως εξάλλου προέβλεπε η σύμβαση της Λωζάνης, με αποτέλεσμα το θέμα να λάβει διαστάσεις και να γίνει αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης.

Για την οριστική εκτίμηση των εγκαταλειφθεισών περιουσιών συστάθηκαν 1.114 Πρωτοβάθμιες Επιτροπές Εκτίμησης, μία ή περισσότερες για καθεμία από τις 934 χριστιανικές κοινότητες της Τουρκίας. Τα ποικίλα προβλήματα που ανέκυψαν αρχικά τη δημιουργία 52 Δευτεροβάθμιων Επιτροπών, 31 στην Αθήνα και 21 στην επαρχία, και στη συνέχεια, το Μάιο του 1927, 20 Δευτεροβάθμιων Επιτροπών (Εφετεία της Ανταλλαγής), 8 στην Αθήνα και 12 στην επαρχία.

Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000, 7ος τόμος: Ο Μεσοπόλεμος (1922-1940), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2003, σσ. 84-85.

Γ. 2. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το παράθεμα που σας δίνεται, να αναφερθείτε στις επιπτώσεις από την άφιξη των Μικρασιατών προσφύγων στον τομέα της ελληνικής βιομηχανίας.

(μονάδες 25)

Αξιοσημείωτες ήταν οι επιπτώσεις από την εγκατάσταση των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης και στον επιχειρηματικό τομέα. Η εσωτερική αγορά διευρύνθηκε με την προσθήκη μεγάλου αριθμού καταναλωτών ενώ, ταυτόχρονα, από τον αστικό προσφυγικό πληθυσμό αντλήθηκε φτηνό εργατικό δυναμικό αλλά και ειδικευμένοι τεχνίτες. Η χώρα πλουτίστηκε με ανθρώπους δεδομένης επιχειρηματικής ικανότητας και πείρας, που πρωταγωνιστούσαν στις μεγάλες αγορές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι, όπως αναφέρεται στην έκδοση της ΚΤΕ του 1926, στους 7.000 εμπόρους και βιομηχάνους γραμμένους στο Επιμελητήριο της Αθήνας, οι χίλιοι ήταν πρόσφυγες, ενώ στον Πειραιά η αναλογία ήταν μεγαλύτερη. Από την αρχή η πολιτική της ΕΑΠ ενθάρρυνε την εγκατάσταση βιομηχανιών στους συνοικισμούς, με σκοπό την εκτόνωση της ανεργίας. Επρόκειτο όμως, κατά το μεγαλύτερο μέρος, για μικρές βιοτεχνικές μονάδες, οι οποίες ενισχύθηκαν από το κράτος, την ΕΑΠ ή την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με κοινωνικά και όχι αναπτυξιακά κριτήρια. Καινούριοι βιομηχανικοί-

βιοτεχνικοί κλάδοι αναπτύχθηκαν (ταπητουργία, μεταξουργία, πλαστικά, βυρσοδεψία) και δόθηκε νέα ώθηση στην κλωστοϋφαντουργία και τη βιοτεχνία ειδών διατροφής. Άνθηση γνώρισε και η βιομηχανία οικοδομικών υλικών, ο μόνος κλάδος που υποκατέστησε μαζικά τις εισαγωγές στο Μεσοπόλεμο. Στη δεκαετία 1922-1932 διπλασιάστηκε ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων και αυξήθηκε ο όγκος και η αξία της παραγωγής, χωρίς όμως να επέλθει κάποια δομική αλλαγή. Η βιομηχανία θα αρχίσει να κινείται με ταχύτερους ρυθμούς το 1931, χάρη κυρίως στην πολιτική υποκατάστασης των εξαγωγών που ακολουθεί το ελληνικό κράτος μετά την κατάρρευση του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

Γ. Γιαννακόπουλος, «Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Η δύσκολη προσαρμογή στις νέες συνθήκες», στο: Β. Παναγιωτόπουλος (επιμ.), Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000, 7^{ος} τόμος: Ο Μεσοπόλεμος (1922-1940): Από την Αβασίλευτη Δημοκρατία στη Δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2003, σσ. 97-98.